

Slovenski dom

Štev. 137.

V Ljubljani, ponedeljek 20. junija 1938.

Leto III

Dr. Stojadinović na obisku pri Mussoliniju

Benetke, 20. junija. AA. Po intimnem kosilu, ki ga je v soboto priredil italijanski zunanji minister Ciano na čast jugoslovanskemu predsedniku vlade in njegovi soprogi, je dr. Stojadinović odpotoval v Severno Italijo, kjer si bo ogledal moderne italijanske ceste in druga tehnična dela. Zunanji minister Ciano je v soboto popoldne z letalom odpotoval v Riccione, kjer se je oglasil pri predsedniku italijanske vlade Mussoliniju in ne bo potoval v Rim. V političnih krogih vidijo v tem sestanku Stojadinovića in Ciana ponoven dokaz prijateljskih in pristranskih odnosov. Ker je potovanje jugoslovanskega predsednika vlade dr. Stojadinovića zasebna zadeva, ne bo izdano nikakoli uradno poročilo o sestanku v Benetkah.

Berlin, 20. jun. AA. »Berliner Börsenzeitung« pravi v svojem poročilu iz Benetk med drugim tole:

Jugoslovanski ministrski predsednik dr. Mi-

lan Stojadinović in italijanski zunanji minister grof Ciano, sta se v soboto popoldne odpravila z motornim čolnom na razstavo mednarodne umetnosti, kjer ju je čakal že tudi podtajnik v zunanjem ministertvu Bastini. Oba državnika sta si skupaj ogledala italijanski oddelek, zatem pa novi jugoslovanski paviljon. Italijanski zunanji minister je čestital jugoslovanskemu ministrskemu predsedniku k tako sijajnemu razvoju jugoslovanske umetnosti. Pred paviljonom je stala skupina jugoslovanskih dijakov, ki so zdaj gostje italijanske vlade ter potujejo po Italiji z namenom, da se podrobno seznanijo z njenim napredkom. Ti dijaki so izrazili italijanskemu zunanjemu ministru svoje navdušenje nad Italijo in ducejem. Grof Ciano se je zahvalil za to počaščenje ter poudaril, da imajo jugoslovanski dijaki zdaj priliko, da se prepričajo o resnični in iskreni naklonjenosti italijanskega naroda Jugoslaviji. V ju-

goslovanskem paviljonu je italijanski zunanji minister kupil kronast kipek, ki ga je izdelal jugoslovanski umetnik Toma Rosandič za florentinski muzej. Po ogledu razstave sta se visoka gosta podala na otok Lido. Zvečer je bil v Grand-hotelu prirejen njima na čast slavnostni banket. Grof Ciano se je vrnil z letalom v soboto popoldne v Rim, jugoslovanski predsednik vlade pa je s svojo soprogo v soboto zapustil Benetke.

Como, 20. junija. AA. (Stefani) Včeraj popoldne sta se predsednik jugoslovanske dr. Stojadinović in njegova gospa pripeljala z avtomobilom iz Gardona in Cernobia in se nastanila v Grand hotelu na bregu jezera. Tu bosta ostala nekaj dni. Minister za narodno kulturo Alfieri, ki se mudi v Milanu, je prišel, da pozdravi gosta.

Ricione, 20. junija. AA. (Stefani) Italijanski zunanji minister grof Ciano je v soboto prispel v Ricione ob 18. ter je takoj odšel k Mussoliniju.

Vesti 20. junija

300 letnico priselitve prvih Švedov v Ameriko bodo praznovali sredi julija v Združenih državah. Slovesnosti se bo udeležil švedski prestolonaslednik, ki je s posebnim odposlanstvom že odpotoval čez morje.

Veliko dansko kmetijsko razstavo so odprli v Kopenhagenu.

Včeraj so se končale italijanske spominske proslave ob 20. letnici bitke pri Piavi. Zaključnih slovesnosti sta se udeležila tudi italijanski vladar in prestolonaslednik Umberto.

Sneg je zapadel zadnje dni v mnogih krajih po ČSR, zlasti po višjih predelih na Moravskem.

Predsednik poljske poslanske zbornice Stanislaw Car je umrl v Varšavi.

Sv. oče je v soboto sprejel v zasebni avdienci poljskega primasa kardinala Hlonda.

V Pragi so se včeraj začeli dnevi češkega in jugoslovanskega sokolstva z nastopom naraščaja. Jugoslovanski sokolski naraščaj se prireditve ni udeležil.

Nemški poslanik v Parizu von Weltzke je včeraj priredil kosilo na čast predsednika francoske vlade Daladieru. Poleg njega se je kosila udeležilo še nekaj ministrov, med njimi bivši predsednik Chautemps.

Novi poslanik nacionalistične Španije na Portugalskem, Nikolaj Franco, brat generala Franca, je včeraj izročil svoje poverilnice predsedniku portugalske vlade Salazarju.

Spomenik judovskim vojakom, padlim na francoski strani v bojih pri Verdunu, so odkrili včeraj.

Romunski kralj Karol je za nekaj dni dospel v Turčijo ter v Carigradu obiskal predsednika republike Kemala Atatürka.

Estonska je vložila v Moskvi oster ugovor proti kršitvi meje po sovjetskih letalih zadnje čase.

Prebivalstvo v pokrajini Aleksandretti ne sme od včeraj dalje več čez mejo, s čimer hočejo ljudi prisiliti, da bi se v čim večjem številu udeležili volitev.

Parlament v Gdansku se sestane danes. Na tej seji bodo narodno-socialistični poslanci prvič nastopili v hitlerjevskih uniformah.

Kongres bolgarskih kmetijskih združenj se je začel v Sofiji. Udeležuje se ga tudi predsednik francoske Zdrudne zveze Farde.

Veliko notranje posojilo je z odobrtivijo francoskih oblasti razpisal amski cesar. Posojilo bodo porabili za državno obrambo, ki jo morajo vprico japonskega prodiranja na Kitajsko ojačiti.

Za predsednika mednarodne zveze fotografikov amaterjev so včeraj na Dunaju izvolili Nemca Likinga, za podpredsednika pa Zagrebčana Frajtica.

Uvozno carino na nemške avtomobile bo povečala Anglija, ker so zadnje čase Nemci s svojimi vozovi preplavili angleški trg in izpodrinili domačo proizvodnjo. Letošnji uvoz nemških avtomobilov v Anglijo je bil prve štiri mesece 59 krat tolikšen kakor isti čas v letu 1936.

Obisk nemškega kanclerja Hitlerja na Dunaju bo, kakor pravijo, čisto zasebna zadeva, zato narodno-socialistični oblastniki ne dajejo o njem nikakih sporočil.

Francija hoče popolno nevtralnost v španski vojni, pišejo nekateri francoski listi te dni, ko je spet veliki govor o nevmešavanju.

Poročilo o izidu nedeljskih občinskih volitev na Čkoslovaškem še zdaj, po osmih dneh, po končanih volitvah ni. Uradno poročilo je izšlo samo o volitvah v prestolnici Bratislavi. Kaže, da daje sestavljanje uradnih rezultatov oblastem precej pregledave.

Posebno mednarodno komisijo proti bombardiranju kitajskih mest po japonskih letalih bi rada ustanovila Anglija. Najbrž pa s komisijo ne bo nič, ker Amerikanci odklanjajo udeležbo, čeprav sicer radi veliko protestirajo proti tem napadom.

Vojno mornarico bo zelo ojačila egiptovska vlada in jo večji del na novo zgradila. Egipčani delajo to na angleško pobudo.

Madžarskemu državnemu upravitelju Horthyju so za 70. letnico čestitali številni državni poglavarji, med njimi sv. oče italijanski kralj in cesar, švedski kralj, Kemal Atatürk, general Franco in drugi.

Smrtna nesreča 52 letnega Mojstrančana

Mojstrana, 20. junija.

Po Dovjem in Mojstrani, ki se prav v teh dneh pripravljata na prihod številnih letoviščarjev, da se tu pod triglavskega strminami oddahnejo in uživajo svežega zraka, se je včeraj zvečer žalostno oglašal zvon ter naznanil, da je umrl 52 letni delavec Franc Florjančič. Dovški zvon poje mrtvaško pesem še posebno žalostno, saj mora vsako leto večkrat pozvnanjati številnim ponesrečenecem, ki jih zaloti smrt v triglavskeh skalinah. Še žalostnejša pa je smrt človeka, ki v potu svojega obraza služi od ranega jutra do pozne večera svoj vsakdanji kruh. In tako je nenadoma prišla tudi po omenjenega delavca Florjančiča.

V torek 14. junija zvečer je delal Florjančič na dr. Rekarjevi žagi v Mojstrani. Pri tem lesnem podjetju je bil že dalj časa zaposlen. Ta dan je opravljal svoje delo poleg brane, na katero je pripeta žaga, in ko se je okoli 9 zvečer sklonil pod brano, ga je ta nenadoma pritisknila ob tla. Nesrečni delavec je zakričal. Prihiteli so k njemu takoj bližnji delavci, ki so ga potegnili izpod brane in ga spravili domov.

Vest o nesreči se je na mah raznesla po Mojstrani in Dovjem. Nihče pa ni mislil, da bo ponesrečeni delavec zaradi teh poškodb moral umreti. Ponesrečeni Florjančič je ponoči trpel strašne bolečine. Njegova žena je poklicala sosedo, ki so poskrbeli, da so Florjančiča hitro odpeljali v ljubljansko bolnišnico. V bolnišnici so takoj uvideli, da zanj ni več pomoči. Florjančič je imel namreč močno poškodovano hrbtenico.

V nedeljo popoldne se je žena odpravila z avtomobilom v Ljubljano ponj. Še pred njenim prihodom v Ljubljano pa je nesrečni delavec izdihnil.

Tragična smrt vestnega delavca Florjančiča je izzvala po vsej Mojstrani in Dovjem mnogo sočutja. Pokojnega Florjančiča bomo pokopali jutri, v torek, na Dovjem. Naj počiva v miru!

Kolera divja po Kitajskem in Indiji

Peking, 20. junija. AA. (DNB) Vest, da se je v Cifuju pojavila kolera, ki se tedaj bolj razširja, je izzvala veliko vznemirjenje. Iz Dairena, Tiencina in Pekinga so poslali letala, s katerim so se pripeljali v ogrožene pokrajine japonski zdravniki.

Kolera je posledica strahotnih poplav, zaradi katerih se kužne bolezni silno širi. Ker ni izvajanje zdravstvene službe zaradi slabih zvez vojne in poplave nemogoče, je treba pričakovati, da bo ta strašna kuga zahtevala ogromno žrtev med ljudmi, ki so ušli smrti po povodnji.

Bombay, 20. junija. o. Angleške oblasti v Indiji so v velikih skrbih zaradi kolere, ki se je začela silovito širiti predvsem po osrednjih indijskih pokrajinah. Tam je doslej pomrlo zaradi kolere 16.500 oseb. Kljub prizadevanju, da bi kugo ome-

jili na nekatere pokrajine, se bolezen naglo širi. Prihajajo poročila o posameznih primerih že iz vseh indijskih pokrajin, tudi na zahodu. Angleške oblasti so ukrenile, kar je v njihovi moči, in začele obširno akcijo za cepljenje prebivalstva proti kolero. V zadnjih dneh so zdravniki cepili čez 600.000 ljudi. Razen tega so oblasti zaprle vse meje okrog pokrajin, kjer kuga najbolj razsaja. Izdani so tudi strogi ukrepi glede pomorskega prometa, ker se boje, da ne bi ladje prenesle kuge v Evropo in druge pokrajine na svetu. Zdravstveno delo angleških oblasti pa zelo otežuje okoliščina, da je prav zdaj čas velikih verskih romanj do raznih svetišč, ki jih oblasti ne morejo preprečiti. Prav tako imajo velike težave z razkuževanjem trupel, ker bramanska vera prepoveduje sežiganje mrličev, ki jih je pobrala kolera, in zahteva, da morajo ta trupla vreči v vodo.

Čkoslovaško-jugoslovanske spominske svečanosti v Kragujevcu

Kragujevac, 20. junija. Včeraj je bila tu spominska svečanost za 44 čkoslovaških podčastnikov in vojakov, ki so jih pred 20 leti v Kragujevcu ustrelili nemške oblasti. Po vsem mestu so visele čkoslovaške in jugoslovanske zastave. V soboto je v Kragujevac dospel divizijski general čkoslovaške vojske Vlasta v spremstvu podpredsednika čkoslovaške poslanske zbornice dr. Ivana Markovića, včeraj pa mnogostevilna čkoslovaška in naša zastopstva ter mnogo drugih gostov, ki so se hoteli osebno udeležiti te manifestacije.

Svečanost se je začela ob 11. Navzoči so bili med drugim zastopnik vojnega ministra general Radonić, od narodnih poslancev Djuro Vukotić, senator Fran Smodej, člani osrednje uprave rezervnih častnikov in bojnikov na čelu s predsednikom Nikodijem Bogdanovićem, upravnik vojnok tehničnega zavoda v Kragujevcu general Bora Josimović, aktivni in rezervni častniki, sokoli, zastopniki raznih kulturnih združenj in velika množica drugih udeležencev. Spominsko svečanost sta opravila župnik Vinodolac in vojni kurat Ronko. Po molitvi je oddal oddelek pehote trikrat častni strel. Zatem je imel govor predsednik kragujevske občine senator Božić, ki je poudaril vezi med čkoslovaškim in našim narodom v preteklosti in sedanjosti. Za njim je govoril v imenu čkoslovaško-jugoslovanske lige v Kragujevcu ravnatelj učiteljskega Milojke Pavlović, ki je v krasnih besedah povečeval žrtve 44 vojakov, ki so dali življenje za svojo domovino. Govorilo so še podpredsednik čkoslovaške narodne skupščine poslanec dr. Ivan Marković, v imenu zveze čkoslovaško-jugoslovanskih lig Ljubomir Hofmanović, v imenu čkoslovaške lige v Belgradu pa akademik Kapelan. Na grob so bili položeni mnogostevilni venci, med katerimi je tudi venci čkoslovaške vojske, venci jugoslovanskega vojnega ministra generala Ljubomira Marića, združenja rezervnih oficirjev in bojnikov, venci, ki ga je dala občina mesta Kragujevac, Čkoslovaško-jugoslovanske lige in nekaj drugih.

Po spominski svečanosti je prebivalstvo priredilo gostom dolgotrajne navdušene manifestacije. Popoldne je kragujevska občina povabila na kosilo vse uglednejše goste.

Nedelja shodov JRZ in opozicije po državi

Ljudska fronta napada takoimenovano združeno opozicijo

Belgrad, 20. junija. m. Včeraj je bilo po vsej državi več političnih shodov in konferenc. JRZ je priredila dobro obiskan shod v Mladenovcu in v Sabcu. Na njih sta govorila kmetijski minister dr. Stanković in poštini minister Vojko Cvrkić. JRZ je imela poleg teh svoje shode tudi še po nekaterih drugih krajih. Na zborovanju v Daruvarju, Belovarju in na Grubišnem polju. Prosvetni minister Dimitrij Magarašević se je udeležil več zborovanj v okraju Bačka Palanka.

Srbijanska združena opozicija je imela tudi nekaj sestankov. Na zborovanju v Stepojevcu pri Belgradu je govoril šef bivše zemljoradniške stranke Joca Jovanović. V Obrenovcu je včeraj ljudskofrontaški del takoimenovane srbijanske

združene opozicije, kjer so govorili dr. Ribar, dr. Smiljanić in dr. Dragoljub Jovanović. Vsi govorniki so na shodu kritizirali vodstvo srbijanske opozicije ter izjavljali, da nima več nobene zveze z ljudstvom, posebno ne s kmetstvom. Zelo ostro je napadel voditelje srbijanske združene opozicije vodja tega ljudskofrontaškega gibanja dr. Ribar, ki je med drugim za voditelje srbijanske opozicije dejal, da so to »preživeli starci, ki nimajo več nobenih stikov z ljudstvom«. Izjavil je tudi, da se povsod pritožujejo zaradi neprestanega vstopa ljudstva v JRZ ter da ni nikogar, ki bi mogel to preprečiti. Včerajšnji shod ljudskofrontaškega dela srbijanske opozicije znova prikazuje težko stanje, ki vlada v vrstah te opozicije.

Pred velikimi mednar. mladinskimi manifestacijami v Ljubljani:

Poskusni nastop slovenskih fantov in deklet na Stadionu

Ljubljana, 20. junija.

Včeraj popoldne je bil na Stadionu najprej lahkotletski dvoboj med juniorji SK Planine in zagrebškega Maratona. Naši mladi fantje so dokazali, da ne bo dolgo, ko bodo uspešno posegli po prvi besedi v slovenski lahki atletiki. Izredno talentirane mlade moči obtaja vse najboljše. Z lahkoto in z ogromno premočjo so zmagali nad Zagrebčani, ki skoraj niso mogli prav priti do sapa. SK Planina je pokazala uspehe tihga in vztrajnega dela, ki ga smotrno posveča svojim juniorjem.

Po tem dvoboju, ki ga je SK Planina kar s 50:20 točkami odločila v svoj prid, je prišel na vrsto poizkusni nastop, ki ga je priredila Zveza fanetovskih odsekov za svoje člane in mladce ter Dekliški krožki za svoje članice in mladenke. Ta poizkusni nastop je uspel naravnost sijajno ter je pokazal, kako vestno in skrbno je bilo pripravljeno, ki se mu je bila preko zime posvetila naša mladina.

Stadion nudi veličastno sliko. Betonska stopnišča, ki oklepajo areno, se vprav impozantna. Tribuna je pripravljena za sprejem odličnikov. Na ven je Stadion že popolnoma pripravljen. Niti teden dni nas več ne loči od velikih praznikov slovenske mladine. Dne 26. junija bodo že prispel množice iz vseh delov naše države, prvenstveno seveda iz Slovenije; pa tudi tisoči in tisoči gostov iz osmih držav, ki bodo sodelovali pri mednarodnem mladinskem taboru, bodo imeli priliko, da bodo priče, kaj premore podjetni slovenski duh. Stadion, kakršen je zdaj, ko teko le še prav duh, naja popravila in olepšave, je institucija, za katero nas prav lahko zavidajo vsi kulturni narodi. V ponos in v čast nam je, saj vemo, da mu ne bomo daleč ni para.

Pri včerajšnjem velikem poizkusnem nastopu, ki so se ga udeležili člani in mladi Zveze fantovskih odsekov ter članice in mladenke Dekliških krožkov s svojimi ljubljanskimi odseki ter krožki,

se nam je pri rajalnem pohodu razgrnil mogočen prizor, ki je dal slutiti, kako veličastna manifestacija slovenske katoliške telovadne in športne mladine bo naš mednarodni mladinski tabor. Rajalni pohod je bil uspel v vsakem pogledu. Prav tako sijajen dojem pa so zapustile v številnem prisotnem občinstvu proste vaje, ki so jih vsi izvajali z zgledno harmoničnostjo o gibih, z nadvse natančno zaporednostjo in kretanjih, s skrbnim kriljem. Tako zgledno izvajanih prostih vaj že dolgo časa nismo imeli prilike videti. Popolnost je presenetljivo vse navzoče, saj pa tudi nihče ni mogel pričakovati, da bi se bilo možno v tako kratkem času tako sijajno izvežbati.

Višek navdušenja pa je bil seveda dosežen, ko je nastopila kompletna naša mednarodna tekmovalna vrsta na orodju. Povsod, na konju, na bradlji, na drogu in na krogih je pokazala, kako sijajno je izdelana in dovršena. Mlajše moči, ki so bile v začetku priprav šele dobri talenti, so se tekom zimskih in spomladanskih priprav napravili v prvorazredne telovadce, ki se jim ni treba ustrašiti prav nobene še tako hude konkurence. Seveda je v tej naši tekmovalni vrsti nekaj telovadcev, ki so spet vrhovi zase. Ti bodo posegli odločilno v boj za prvo mesto med posamezniki. Mirno lahko trdimo, da bo naša mednarodna tekmovalna vrsta na orodju še prav posebna, res edinstvena atrakcija.

Včerajšnji poizkusni nastop v lepo urejenem, impozantnem Stadionu je nakazala, kakšna bo manifestacija slovenske mladine za časa tabornih dni. Seveda bo dejanska slika še neprimerno veličastnejša, saj bo takrat število sodelujočih še neprimerno večje, in tudi okvir, ki bo oklepal množice v areni, bo vseboval desetstisoč gledalcev, ki se bodo zbrali z vseh strani. Le še nekaj dni nas loči od velikega mednarodnega mladinskega tabora. Množice pa že čakajo z radostno razburjenostjo na ta veliki praznik slovenske katoliške mladine.

Izvajanje sporazuma med Anglijo in Italijo

London, 20. junija. AA. V Londonu posvečajo veliko pozornost poročilu o nedavnih razgovorih med italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano in britanskim rimskim poslanikom lordom Perthom o državljanski vojni v Španiji in o angleško-italijanskem dogovoru. Vsebinska teh razgovorov še ni znana. V predlogu grofa Ciana lordu Perthu vidijo dokaz žive želje rimske vlade, da bi se začel izvajati dogovor čimprej. Toda z britanskega stališča je prvi pogoj za to, odpoklic britanskih vojsk, to se pa da doseči šele, ko se doseže sporazum v nevmešavalnem odboru.

London, 20. junija. AA. (Havas.) Predsednik vlade Chamberlain bo na današnji popoldanski seji parlamenta odgovoril na vprašanja poslancev o neposrednem izvajanju angleško-italijanskega dogovora, zlasti o umiku italijanskih prostovoljcev s španske fronte v notranjino Španije.

Nad 2000 Judov je prišla in oddala v zapore berlinska policija v zadnjih dneh, ko so se na odredbo ministra Göttsbeela začeli novi čistilni pohodi v Berlinu.

Bivši avstrijski kancler dr. Schuschnigg se je, kakor uradno poročajo, med svojo internacijo po zasedbi avstrije poročil z grofco Vero Fuggerjevo.

Novi urugujski predsednik general Baldomir je včeraj prevzel posle v predsedstvu republike. Na tem mestu bo ostal štiri leta, če ne bo prej prišlo do kake domače revolucije, ki so v južnoameriških državah pogoste.

Glavna zahteva Zveze mest, ureditev financ

Ljubljana, 20. junija.

Glavna skupščina Zveze jugoslovanskih mest je bila včeraj ob 10.30 odprta v veliki dvorani Trgovskega doma ob navzočnosti mnogostevnih delegacij posameznih avtonomnih mest ter zastopnikov civilnih in drugih oblasti. Svečani otvoritvi skupščine so prisostvovali g. ban dr. Marko Natlačen, ki je skupščini želel najlepše uspehe, zastopajoč hkratu predsednika kraljevske vlade dr. Milana Stojadinovića, za poveljnika dravske divizije generala Dodića in zastopnik kpezoškofa dr. Tomaž Klina. Zagrebški župan dr. Pečić je spretno in stvarno vodil skupščino, ki je dosegla prav lepe uspehe. Po raznih govorih in debatah je bila naposled soglasno sprejeta in odobrena 12 točk vsebujoča resolucija, ki daje smernice za nadaljnje delo Zveze v obrambo pravic avtonomnih mest in v izboljšanje finančnega stanja občin.

Glavne težnje je posvetila Zveza mest končni ureditvi financ mestnih občin.

Druge točke resolucije zahteva, da se financiranje mestnih občin uredi z enotnim zakonom, veljavnim za vso kraljevino. Ta zakon naj bi omogočal mestnim občinam, da lahko svobodno nalagajo in izvajajo občinske davke in urejajo bre-

mena in to z ozirom na razlike in posebne potrebe posameznih občin. Istočasno naj ta enotni zakon točno določi meje med državnimi, banovinskimi in občinskimi dohodki. Ureditev finančnih prilik mestnih občin je nujna in potrebna. Treba je urediti tudi vprašanje prenehanja delokroga, ko mestne občine izdajajo veljavne zneske za posla, ki bi jih morala financirati državna uprava. Ti posli silno naraščajo. Občine morajo skrbeti za policijo in druga obseva, ki njim nalagajo posebne agende, morajo vzdrževati mnogo prosvetnih in socialnih ustanov, za katere so obvezane skrbeti državne in banovinske oblasti.

Resolucija dalje z obžalovanjem ugotavlja, da je obrestna mera za posojila mestnim občinam mnogo višja kakor pri posojilih za privatnike, ki jih daje Državna hipotekarna banka. Potrebno je, da Državna hipotekarna banka zniža obrestno mero za posojila mestnim občinam vsaj za 1%.

Kongres Zveze jugoslovanskih mest je v vsakem pogledu dosegel lepe uspehe. Prihodnji kongres se bo drugo leto vršil v Beogradu, ko bo 10-letnica ustanovitve te samostojne korporacije, ki ima nalogo vzdrževati zveze med posameznimi mesti in braniti njih interese.

Sodba proti kokainskim sleparjem

Ljubljana, 20. junija.

V nedeljo po polnoči. Električne luči še svetijo v veliki dvorani Justične palače. Ob 23 se je mali senat umaknil po živahnem dokaznem postopanju na posvetovanje, kakšne kazni naj odmeri »kokainarjem«. Posvetovanje senata je trajalo tja do 3 jutraj. V dvorani je vztrajalo poleg 12 obtožencev, ki so pač morali čakati na sodbo, treh branilcev tudi nekaj znancev in sorodnikov obtožencev. Vsi so podremali po klopetih.

Ob 3 jutraj je stopil v dvorano senatni predsednik s. o. s. g. Ivan Kralj, ki je objavil obširno sodbo. Glavni obtoženci so sodbo mirno poslušali. Zaradi zločina obtožena izvrševani goljufij in zaradi drugih deliktov so bili obsojeni:

Sirok Pavel, 38 letni trgovec s starim železom na 1 leto, 6 mesecev in 15 dni robove ter v izgubo častnih državljskih pravic za 3 leta.

Mauser Josip, 47 letni trgovski zastopnik na 8 mesecev strogega zapor in v izgubo državljskih pravic za 2 leti.

Hladnik Franc, 48 letni lesni manipulant na 2 leti in 15 dni robove ter v izgubo državljskih pravic za 4 leta.

Kališnik Ivan, 34 letni rudar iz Novih Jarš, na 2 leti robove in v izgubo državljskih pravic za 3 leta.

Drugi obtoženci so prejeli manjše kazni zaradi sleparij pri kupčijah s kokainom in saharinom. — gorenjska skupina — in sicer so bili obsojeni na kazni od 3 do 6 mesecev strogega zapor in v izgubo častnih državljskih pravic za 1 leto zaradi prestopa krivega pričevanja v smislu § 146 k. z., ker je v procesu proti Siroku Pavlu & tov. lani decembra po krivem pričal.

Sobotna razprava, ko so bile zaslišane mnoge priče — oškodovanci, je bila prav živahna. Državni tožilec dr. Julij Fellacher je proti priči Zigonu, ki se je pri svojih izpovedbah močno zapletal, predlagal kazenski pregon zaradi krivega pričevanja, kar je predsednik odredil zapisati v zapisnik. S tem je nekako velika kokainska aferla likvidirana. Glavni obtoženci so kazni brez pridržka sprejeli. Ostali obtoženci pa so prejeli revizijo in priziv. Državni tožilec pa je prijavil priziv zaradi prenizke kazni v nekaterih primerih.

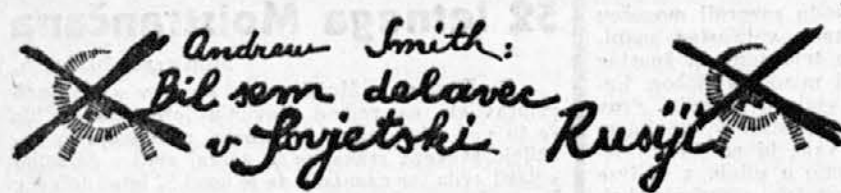
Milijonske kupčije s kokainom

O kokainskih kupčijah pa kronika še ni mogla opisati vseh podrobnosti in velikanskih sleparij, ki so jih še drugi uganjali z laži-kokainom. Poznavalci vseh kokainskih tajnosti zatrjujejo, da je po Ljubljani in deželi še mnogo več oškodovancev, ki pa raje molče, kakor pa da bi javili to državnemu pravdniku. Pravijo, da so bili gotovi špekulanti opeharjeni še za večje vsote, nekdo

Požar v Bobovku

Kranj, 20. junija.

V noči med nedeljo in ponedeljkom so se vžgale saje v dimniku hiše delavca Zormana Antona. Hiša je bila pokrita s slamo. Ogenj se je hitro razširil po vsem poslopiju. Lastnik hiše je takoj poklical delavce tovarne Zabret na pomoč. Tem se je posrečilo rešiti nekaj premičnin. Prihiti so tudi gasilci iz Kokrice ter obvarovali tovarniško poslopije Zabret, da se tudi nanj ni razširil požar. Škode je okoli 20.000 din.

Plane na cesto kakor nor, ne sme zamuditi. To se je zgodilo dvakrat že prejšnji mesec. Če se reč ponovi, ne bo mogel dobiti udnarske izkaznice in ugodnosti, ki jih prinaša.

Pride do Izmajlovke postaje, kjer se končuje proga 22. Tam najde stisnjeno množico moških in žensk, ki čakajo na voz, katerega še ni videti.

Vasilija skrbi:

»Kaj pa je, da tramvaj ne vozi?« poizveduje.

»Čort jega znajeti! Zlomel ga vidi, odgovarja človek, katerega je vprašal.

Vasilij zavzdihne:

»Hm! Zbogom udnarska izkaznica! Zbogom slanki, sadje, sladkor za moj čaj prihodnji mesec!«

Ob 7.30 se nazadnje tramvaj prikaže. Ob bokih mu vise grozdi ljudi. Ko se voz še prazni, se že začne nanj tak naval, da Vasilij ne more noter. Ne ostane mu drugega, kakor da gre v tovarno peš. — Čemu bi se zdaj podviral? Saj je zamudil, in to v vsakem oziru.

Pride tja ob devetih, uro in pol po zapovedanem času.

Ko išče svojo zglašnico, zapazi, da jo je nekdo vzel. Nadzornik je njegovo zamudo nedvomno že zapazil.

Odide proti stroju. Njegov angleški ključ je izginil. To orodje mu je

neobhodno potrebno za ravnanje s strojem. Tovariši, ki jih sprašuje, mu ne morejo povedati ničesar. Vse iskane za pogrešanim orodjem je jalovo. Svetujejo mu, naj gre v skladišče, da bi dobil tam drug ključ. A ko pride tja, zastoni braka po žepih svojih razcunjanih hlač. Prestrašen zapazi, da ni nikjer izkaznice za orodje. Torej ne more dobiti drugega ključa.

Med tem je ob 11.30 zazvonilo za kosilo. Vrne se k delavcem, ki odhajajo v skupno dvorano. Malo pred jedjo proforg, uradnik, ki ga imenuje stranka iz strokovne organizacije za nadzorstvo nad delom, razglasi, da bo popoldne zborovanje v delavnici. Te vrete shodi so skoraj sleherni dan.

Ko se Vasilij približa blagajni, da bi plačal sed vnaprej, zapazi, da je iz izgubljen ali založil edine tri rublje, ki so bili vae njegovo imetje. Ne more torej plačati kosila. Danes je 15. in prihodnji mezdni dan je šele 22.

Ker si ni mogel preskrbeti ničesar za pod zob, mora pobirati drobtine od črne kruha in se zato plaziti od mize do mize.

Ko se vrne na delo, se je zbor že začel. Proforg govori:

»Tovariši, zbrali smo se tukaj, da se porazgovorimo o zelo resni zadevi. Gre za primer delavca, ki je nešteto krat že prišel na delo prepozno. Danes

je zamuda znašala eno uro in pol. Ta človek je škodoval disciplini v našem delu. Imenuje se Vasilij Vasiljevič Grubin.«

Po delavnici vedo, da se je Vasilij velikokrat pritoževal nad tem, kaj se dogaja v tovarni. Uprava je sklenila, da mu tega ne bo ostala dolžna in da mu bo vrnila pod to ali pod drugo pretezo. Zdej je prišel ugodni trenutek.

»Vsi veste, kako se je v tovarni vodil Vasilij Vasiljevič,« nadaljuje proforg, »zato dobro razumete, da takemu delavcu ne moremo dovoliti, da bi ostal še med nami. Zato vas, tovariši, vprašam, kaj mislite, kaj naj sklenem glede njega?«

»Nekaj se jih je oglasilo:

»Treba bi bilo najprej zaslišati Vasilija. Naj razloži svojo reč!«

Dajo besedo Vasiliju.

Vasilij pripoveduje, kaj se mu je zgodilo to jutro. Razloži vse preprosto in pošteno, kakor je bilo. Navaja imena tovarišev, ki so pri upravi dobro zapisani, a so tudi zamujali, nekateri še večkrat, in vpraša, kakaj se zbor ne bavi tudi z njihovimi primeri.

Zdaj plane hršč. Ljudje, na katere je Vasilij meril, stopajo na oder in v ostrih besedah izjavljajo, da Vasilij skuša sejati sovraštvo in razdor med delavce, ker ne neha s pritožbami zaradi dela, zaradi nezadostne mezde in zaradi pomanjkljive hrane. Vsakdo od njih vzpodbuja sosedu, naj spravi zbor do zaželenega ogorčenja. Pošteni delavci z previdnostjo molče, nekateri od njih pa celo prisilijo, da pomnože gručo tistih, ki obtožujejo nesrečno žrtve.

Proforg pozvame vsa dejstva in sklene, da bo takoj ukrenil nekaj proti Vasiliju. Zapove enemu svojih pomoč-

Filmi

ki jih velja videti... ali ne videti

Vivere (kino Union). Končno prvi povsem italijanski film! Moramo reči, da smo bili radovedni, kakšna je italijanska filmska tvornost. Nismo razočarani. Tito Schippa sicer ni glasovno tako dober kakor je kak Gigli, zato pa je igralsko mnogo prepričljivejši in okretnejši. Tako dobrega libreta za pevski film pri nas še nismo našli ne pri nemški, ne pri ameriški produkciji. Duhovit je dialog, kompozicija snovi je spretna, obrati so neprisliljeni, iskre živahnega rimskega duha se utrinjajo vselej o pravih prilikah; očarljiva je lahkotnost, s katero se južnjaški temperament znajde tudi v najtežjih prilikah. Tudi težkim položajem je kos z neko vedrino, ki mirno in učinkovito premošča tudi največje neprijetnosti, ob katerih bi mrzlokrvnejši temperament brez moči zapadel v togost in bil izpostavljen tragičnim nastrojenjem. Poleg simpatičnega Schippe nas s svežo in neafektirano igro preseneča njegova partnerka. Tudi vse ostale vloge so zasedene prav dobro. Neke epizodne partije so priletno razvedrilo, igralci nas razvesele z originalno južnjaško ščebetavostjo. Prvi italijanski film je pri nas italijansko filmsko produkcijo uvedel prav srečno.

Smrt vojaka v Savinji

Celje, 19. junija.

Lep dan je včeraj privabil množice kopalecev v Savinjo. Pri Grenadirjevi brvi, kamor se hodijo običajno kopat vojakci celjskega polka, je bilo tudi večerj živahno. Kopalo se je več vojakov, med njimi tudi Džemal Katanovič, doma nekje iz vrbaske banovine. Katanovič, ki je bil slab plavalec, se je nepravilno oddaljil od svojih tovarišev in kmalu zabredel v globoko strugo. Tam ga je pa nena doma zmanjkalo. Tovariši so mu priskočili na pomoč in ga potegnili na suho, kjer so ga poskušali spraviti spet k življenju z umetnim dihanjem. Vsi poskusi pa so bili brezuspešni ter je vojak med prevozom v bolnišnico izdihnil.

Kos papirja izdal razbojnik

Maribor, 19. junija.

V Žitkarcah v Slov. gorah se je pripetil drzen roparski napad. V temni noči so vdrl trije maskirani moški v hišo Marije Mulec, ki je spala v sobi s svojo služkinjo. Moške so bili oboroženi ter sta dva pristopila k postelji posestnice, tretji pa je stal zunaj na straži. Zahtevala sta denar. Vsa trepetajoča je žena zankala, da bi imela gotovino doma. Eden roparjev pa je prebrel najprej posteljo, nato pa je zahteval ključ od omar, v kateri je našel 60 din drobiža ter zlato uro. S suvanjem in pretepanjem sta nato posestnico prisilila,

da jima je izročila še pet hranilnih knjižic. Nato sta se služkinji odnesla 100 din. Roparji so se nato spravili na prekajeno meso in si ga pošteno privoščili, ostanke pa zavili v papir ter odnesli s seboj. Posestnica je o napadu obvestila naslednjega jutra orožnike. Ti so takoj pregledali stanovanja pri nekaterih sumljivih osebah ter pri enem res našli še masten papir, v katerega je bil zavil zaseko, ko jo je nesel domov. Papir je vtaknil potem v peč, a ga pozabil zažgati. Tako ga je njegova pozabljivost spravila v roke pravice. Njegova pajdaša pa sta pobegnili.

Kaj je z novim poslopijem tekstilne šole v Kranju

Kranj, 19. junija.

V Kranju, kjer se je v zadnjih desetletjih tekstilna industrija močno razvila, je bila silno potrebna ustanovitev tekstilne šole, ki naj bi dala našim ljudem možnost strokovne izobrazbe in s tem usposobljenost za boljše mesta v kranjskih tovarnah. Kranjska občina je zato začela v Jenkovi ulici leta 1925 graditi dvonadstropno poslopije, v katero naj bi se vselila poleg tekstilne tudi pušarska šola. Zaradi finančnih težkoč je bilo poslopije dovršeno šele l. 1930 in takrat je tudi začela tekstilna šola s poukom. Ravnatelj tekstilne šole g. dr. inž. Hočevar pa je kmalu uvidel, da novo poslopije ne bo niti za tekstilno šolo dovolj veliko. Šola ima dva razreda, poučuje pa 5 učiteljskih moči. Naval učencev v tekstilno šolo je bil iz leta v leto večji tako, da je za zadnje šolsko leto prošlo za velov v 1 razred nič manj kot 144 učencev, od katerih jih je moglo ravnateljstvo sprejeti samo 24. Skupno je sedaj v tekstilni šoli v Kranju 54 gojencev. Vsi absolventi tekstilne šole so takoj po izstopu iz šole dobili mesta po tovarnah v Kranju, Ljubljani, celo iz Beograda se tovarne potegujejo za absolvente tekstilne šole.

Tako je nastala v Kranju nujna potreba po novem poslopiju, v katero bi se vselila na 4 razrede razširjena tekstilna šola. Tudi na sejah kranjskega občinskega odbora se je o tem že večkrat razpravljalo ter je občinski odbor izrazil soglasno željo po razredni popolni tekstilni šoli. Glede prostora nove tekstilne šole je odredil občinski odbor več komisij. V zadnjem času je bila komisija na Suhadolnikovem travniku, vendar se

tudi po pot komisija ni mogla odločiti. Kljub temu pa upamo, da se bo z gradnjo nove tekstilne šole začelo že ne letošnji jesen pa vsaj prihodnjo spomlad.

Nova tekstilna šola bi se uredila kakor majhna tovarna, razdeljena v tekstilno mehanični in tekstilno kemični oddelek. Tekstilno kemični oddelek bi bil tako urejen, da bi absolventi tega oddelka dobili mesta v belilnicah, barvarnah, tiskarnah in apreturah tekstilnih tovarn, kakor tudi kot laboranti kemičnih inženirjev v kemičnih laboratorijih ter kemičnih in slinih tovarnah. Tkalski oddelek bi se spopadnil s predilnico, da bi se tako otvoril tekstilno mehanični oddelek. V novi tekstilni šoli bi se otvorila tudi mojstrska delovodska šola (triletna), katera bi prav za prav po odredbi ministrstva že morala obstojati, vendar jo je bilo zaradi pomanjkanja prostora še nemogoče odpreti.

V prihodnjem šolskem letu bo pouk kakor sedaj, prav tako bodo ostali tudi prihodnja leta večerni tekstilni tečaji.

Smrtna žrtev karambola

Celje, 19. junija.

Strašna nesreča se je pripetila danes zvečer v bližini železniškega vadiukta v Tremetju pri Celju. Dalnji sorodnik škofa Antona Martina Slomška 30-letni mesarski mojster in trgovec z živino Drago Slomšek se je peljal z motornim kolesom proti Laškemu. Pri vadiuktu pa se je srečal z nasproti prihajajočim avtomobilom trgovke Vilme Ješovnikove iz Arje vasi. Drug drugemu se nista mogla več izogniti, naka je prišlo do trčenja. Avtomobil je butnil Slomška s tako silo, da je revež odletel v loku preko ceste in obležal z razbito glavo mrtve. Slomšku je počila lobanja, da so mu izstopili možgani. Njegovo vozilo se je strlo, le avtomobilu se ni nič zgodilo.

Strašen karambol pri Trzinu

Ljubljana, 20. junija.

Ljubljanska reševalna postaja je bila sredi okoli 21.45 z ljubljanskega glavnega kolodvora telefonično obveščena, da naprošajo reševalce iz Trzina, naj se takoj odpeljejo tja, kjer tam leži neki moški hudo, smrtonosno ranjen. Avto je pozneje v pol ure že naložil poškodovanca in ga odpeljal v bolnišnico.

Janko Lani, 45 letni pismonoša, stanujoč v Ljubljani, Vidovdanska cesta se je sredi popoldne svojim prijateljem iz Trzina proti Ljubljani. Napravil je bil izlet proti Kamniku. Nekaj korakov iz Trzina pri km 11 je nasproti privozil osební avto, ki je drvel po cesti z neznansko brzino. Avto je zagrabil kolesarja Lanija od strani in ga s silo vrgel v občestni jarek, kjer je z glavo priletel na občestni kamen. Poklical je znanec ljudi na pomoč. Iz Domžal je prihitel tamošnji zdravnik dr. Hočevar, ki je poškodovanca za silo obvezal.

Lani je pri padcu dobil silne poškodbe. Izbitih je imel več zob, zmečkano zgornjo čeljust in več poškodb na glavi.

Kakor nam javljajo iz bolnišnice, je Lani davi podlegel poškodbam, ki so bile smrtonosne. Neznani avto je brez vsega zdrvel naprej skozi Trzin.

Lepa in sončna nedelja drugače ne zaznamuje hujših dogodkov. Vroč dan je zvalil mnogo kopalecev na Savo in Ljubljano. Povsod je vladal pravi živ-zav. Mestno kopalnice ob Ljubljani je bilo močno zasedeno. Ob Ljubljani se razvijala življenje, kakor na kaki rivieri. Izredno mnogo je bilo čolnarjev.

Brezposelni lektrotehnik G. si je včeraj skušal iz obupa prerežati žile v neki gostilni Florjanske ulice. Z nožem je nekajkrat potegnil čez desno in levo zapestje in se nato onesvestil. Rane pa niso bile tako nevarne. V bolnišnici so mu nudili prvo pomoč, mu rane lepo obvezali in ga nato odpustili domov. Zdravniki mu je pripomnili: »Premalo ste se uredili!« »Se bom pa drugič hujel!«

Kolarski pomočnik, 28 letni Anton Kralj, doma iz Pšate pri Domžalah, je prišel davi v bolnišnico z več ranami zadaj na hrbtu. V neki gostilni v St. Jakobu ob Savi ga je neki Pščan napadel in ga zadaj po hrbtu z nožem ranil na več mestih. Rane so hude. — Pekovski vajenec Alfonz Pir, stanujoč v Domžalah, je včeraj med vožnjo padel s kolesa in se močno poškodoval. Dobil je tudi notranje poškodbe. Marija Hudomotova, rudarjeva žena, doma v Praprečah pri Zagorju ob Savi, je včeraj obirala češnje, pa je padla z drevesa. S hudimi notranjimi in zunanji poškodbami je prišla v ljubljansko bolnišnico.

Pri padcu si je prebil lobanjo

Kranj, 20. junija.

V nedeljo dopoldne je bila v Predosjih velika gasilska tombola, katere se je udeležilo veliko stovilo domačinov in okoličanov. Na žalost pa se je končala s težko nesrečo. Na prireditve je prišel tudi 45 letni Stare Janez iz Predosij. Ko je zvečer odhajal domov po temnih stopnicah, je nerodno stopil — imel je že prej poškodovano nogo — ter padel, pri čemer si je prebil lobanjo. Navzočni gasilci so poklicali na pomoč zdravnika ter ga nato z reševalnim avtomobilom prepeljali v ljubljansko bolnišnico. Stare je bil takoj operiran. Njegovo stanje pa je težko.

Turška letalka v Beogradu

Belgrad, 19. junija. AA. Jugoslovanska letal-

stvo je včeraj priredilo prirečen sprejem znani turški letalki gđ. Sabini Gegčenovi. Ze okoli 9 so se začele zbirati na letališču uradne osebnosti, general Jankovič, pomočnik poveljnika vojaškega letalstva, turški poslanik Ali Hajdar Aktaž z gospe in vsem osebjem poslanstva, grški poslanik Bibica Roseti, romunski poslanik Caderea, namestnik predsednika Aerokluba Sondermajer z članom upravnega odbora Vlačičem, predsednikom upravnega odbora Aeroputa Pile in mnogo letalskih častnikov, časnikarjev in članov turške kolonije. V imenu predsednika vlade je turško letalko pozdravil pomočnik šefa protokola Frangšč. Ob 10 je eskadrilja treh lovskih letal odletela proti Gegčenovi. Ob 10.45 se je prikazalo letalo gđ. Gegčeno in se spustilo na letališču med zvoki turške himne, ki jo je svirala vojaška godba. Pri izstopu iz letala je turško letalko pozdravil general Jankovič in ji v imenu jugoslovanskega letalstva želel dobrodoščilo, nato jo je po zdravil tudi turški poslanik Ali Hajdar Aktaž in predstavil letalki zbrane visoke osebnosti. Poslanikova žena je pri tej priložnosti izročila letalki velik šopek rdečih vrtnic. Nato so turški letalki predstavili častnike 6. letalskega polka, s poveljnikom polka polkovnikom Rukičcem na čelu. Letalka se je za nekaj minut odpeljala na veliki terasi letališča, nato se je pa odpeljala v družbi turškega poslanika na maršalat dvora in se vpelala v dvorne knjige, potem je pa odšla na turško poslanstvo, kjer bo stanovala.

Obletnica osvoboditve Bilbao

Bilbao, 20. junija. AA. (DNB) Ob včerajšnji

proslavi osvoboditve mesta Bilbao je notranji minister Serano izjavil, da se bo španska državljanska vojna končala z zmago generala Franca. Minister je nastopil proti tuji propagandi, ki širi neresnične glasove o nacionalističnih uspehih, posebno o bombardiranju, ki ga dozdnevno vrše nacionalistična letala, in poudaril, da nacionalisti bombardirajo samo vojaške objekte.

Tako so nacionalistična letala bombardirala v Barceloni samo vojaške tovarne in druge vojaške naprave. Prav tako bombardirajo tudi samo ladje, o katerih ugotove, da vozijo material v rdečo Španijo.

Od tu in tam

Dr. Vlado Maček se menda spet pripravlja na potovanje v Belgrad, da vrne obisk, katerega so lani pri njem v Farkašiču naredili Ljuba Davidovič, Joca Jovanovič in Miša Trifunovič. Če se bo iz teh priprav kaj izcimilo, je težko povedati. Pač je neka opozicijska skupina, ki se skriva pod okriljem združenje opozicije, že pretekli teden izdala letake, v katerih je naznanjala v Obrenovcu v Srbiji velik opozicijski shod, na katerem naj bi govorili v prvi vrsti dr. Maček, Ljuba Davidovič, Joca Jovanovič in Miša Trifunovič. Ker je že lani skupina dr. Dragoljuba Jovanoviča delala podobno reklamo za svoje shode in uporabljala v ta namen imena dr. Mačka in ostalih voditeljev Združenje opozicije, se zdi, da izvira tudi ta novejši letak iz istega kroga. Toliko bolj, ker je vodstvo Združenje opozicije objavilo v belgrajskih časopisih, da se voditelji opozicije niso prijavili kot govorniki za omenjeni shod.

Za častnega doktorja Karlove univerze v Pragi so večerj v Belgradu slovesno promovirali 90-letnega vseuč. profesorja dr. Jovanoviča-Batuta. Promocija se je morala izvršiti v Belgradu, ker jubilar zaradi oslabelosti ni mogel na pot v Prago. Zato so prišli v Belgrad rektor Karlove univerze dr. Slavik, dekan medicinske fakultete dr. Beleharek ter promotor dr. Pelnarž ter izvršili predpisano ceremonijo v veliki dvorani belgrajske univerze. Za Belgrajčane je bila velika novost, ko so videli predstavnike najstarejše univerze v Srednji Evropi v starih nošah z dragocnimi insignijami.

Zastopniki vseh jugoslovanskih borz so se zbrali v Novem Sadu na svoj kongres. Zborovanje vodi predsednik novosadske borze Kosta Miroslavič, predavanja pa so imeli zastopniki skoraj vseh borz o vprašanjih, ki se tičejo največ našega štita in letošnjih izgledov za žetev.

Debela toča je sredi tedna padala v okolici Kragujevca. Debela zrne je potoklo vse, kar je bilo posejanega. Uničen je ves poljski pridelek kakor tudi vse trte. Kmetje so zaradi tega sklenili, da bodo njihove nanove preorali in nasajali živeč za živino.

Krvna osveta je v južnih krajih naše države še vedno način, s katerim ljudje rešujejo svoje spore. Pretekli teden je v Gornjih Potočanih pri Djačkovici ubil nek Zumber Džasim svojega znanca Šačirja Alita samo zato, ker ga je ta ob nekem prepiru oklofotal. Zumber je Alita sicer tožil sodišču in je Alit dobil za svoje klofute 20 dni zapora, toda Zumber s tem še vedno ni bil zadovoljen. Ko je slučajno zalotil Alita samega na nji, ga je ustrelil in nato pobegnil v gore. Alitova vdova je takoj popeljala svojega 6 letnega sina na mesto, kjer je padel njegov oče in ga zaklinjala, naj masčuje smrt svojega očeta, čim bo dorastel.

Dobrih 30 milijonov dinarjev kazni bo morala plačati Trgovska in obrtna banka d. d. v Novem Sadu. Preteklo leto so organi finančne direkcije v Novem Sadu zasledili, da je banka prikrivala večji del svojih dohodkov in s tem državo pri davkih oškodovala za težke milijone. Štiri mesece so se finančni uradniki mučili s preiskavo, dokler niso dognali, da je banka utajila 50 milijonov svojih dohodkov. Finančna direkcija je nato izdala ukaz: davki in globe znašajo 50.551.000 dinarjev. Banka s tako težko obsojdo ni bila zadovoljna ter se je takoj pritožila na upravno sodišče, ki je delno ugodilo pritožbi in kazni zmanjšalo za tretjino. S to razsodbo pa nista bila zadovoljna niti banka niti državni pravobranilec. Sledila je še razsodba državnega sveta, ki je pa v celoti potrdila prvo obsojdo, ki jo je izreklo sodišče Finančne direkcije. Banka bo torej morala plačati nič manj kakor 30 milijonov in pol din.

Očeta in mater svoje žene je ubil Milorad Živković iz Vlasotinca. Kosta Ignjatović je bil imoviti varčen kmet, ki pa ni imel otrok. Kasneje sta se z ženo domenila in vzela za svojo neko Stojanko. Ko je dekle doraslo, so jo omožili z Miloradom Živkovičem. Živeli so brez nespornosti, dokler se Milorad ni začel preveč zanimati za tastoovo imetje. Nazadnje je prišel h Kosti in mu predlagal, naj gresta na sodnijo in tam naredita listino. Ker se je Kosta uprl zahtevi in bil voljan prepisati le polovico posestva na zeta, je spet nastal prepir. Milorad je v razburjenju pograbil puško in najprej ustrelil tasta, nato pa tašo. Hotel je ubiti še svojo ženo, ki se je pa pravčasno z begom rešila pred gotovo smrtjo. Ko je zločin izvršil, je ubijalec pobegnil v gozd.

Zaradi ljubosumnosti je z nožem oklal svojo ženo muslimansko svenek Ahmet Ahmetšević iz Stare Varoši pri Podgorici. Pred tremi meseci se je Ahmetšević oženil z neko Slovenko, ki je prej prestopila v muslimansko vero. Kdo je bila in odkod je prišla, ljudje niso mogli izvedeti, ker je mlada žena skrbno skrivala svoje ime. Mož, pač pravi musliman, je bil vdan svoji veri in se je strogo držal vseh verskih predpisov. Žena, ki je bila od svoje mladosti vajena svobodnejšega življenja, se ni mogla živeti v novo življenje. Nazadnje je med obema prišlo do napetosti, iz česar se je izcimila ljubosumnost pri Ahmetu. Predvčerajšnjim se je z ženo skregal, nakar je potegnil nož in ji večkrat prerezal trebuh. Ko je mislil, da je žena že umrla, je še sebi zadal šest vbovov z istim nožem. Ker je bil pa nož kratak, žene poškodbe niso bile smrtno. Kmalu se je prebudila in obvezovala svojega moža, dokler niso prišli reševalci. Obadva se zdravi v bolnišnici, pa je kljub temu verjetno, da bosta zaradi prevelike izgube krvi podlegla poškodbam.

Dvalet let teče je zagrebško sodišče prisodilo bivšemu občinskemu tajniku v vaši Podvri pri Samoboru, ker je lani streljal na okrajnega glavarja in ga tako ranil, da je dva dni kasneje podlegel poškodbam. Tajnik Marijan Potočnjak je bil poverjen nekaj manjših zneskov iz občinske blagajne. Zaradi preiskave, ki jo je uvedlo proti njemu glavarstvo, je Potočnjak obupal in se sklenil maščevati okrajnemu glavarju. Vdrl je v njegovo pisarno in oddal nanj več streliv. Zadeva se je zaključila sedaj na sodišču.

Svojega nezakonskega otroka je vrgel v vodnjak kmet Ante Barač iz Lučan pri Sinju. Ko je njegovo dekle delavca tožilo zaradi očetovstva, se je Barač odločno branil plačevati alimente. Toda sodišču mu je kljub temu naložilo plačevanje. V četrtek je Barač prišel v bližino hiše, v kateri je stanovala nezakonska mati, in pograbil otroka, ko je videl, da matere ni v hiši. Otrokovce kriče je šliša mati, ki se je nahajala na bližnji nji. Pohitela je domov, toda tisti hip je Barač že zavil otroka in ga vrgel v globok vodnjak. Čim se je žena približala, je Barač potegnil nož in ji prizadel 15 hudih ran. Ko je zločin izvršil, je šel v bližnjo vas in se mirno zabaval, kakor da se ni nič zgodilo. Žena pa se je prebudila iz nezavesti in izpovedala, kaj se je zgodilo.

Mogočen tabor slovenskih kmetov

Petrovče, 19. junija.

Redkokdaj izpregovori naš kmet, ko pa izpregovori, je njegova beseda krepka, jeklena ter izzveni v zahtevo. Slovenski narod je bil narod trpinov, ki se je tam od 6. stoletja boril za svoje pravice ter je šel preko vseh težav in si s krvjo priboril v veliki svobodni državi svoje pravice. Našel pa jih je le v toliko, kolikor jih je sam zahteval, če je bil složen, če je skupno nastopil. Vsi stanovi so se organizirali, da so dosegli s pomočjo svojih organizacij vsaj nekaj pravic. Ne naš kmet ni skupno nastopil, ker ni bil organiziran. Kmalu pa je spoznal, da je v slogi moč, začel se je zbirati v društvi in organizacijah, dokler se ni ustanovila popolna kmečka stanovska organizacija Kmečka zveza. V tej organizaciji je našel naš kmet svojo oporo, v tej organizaciji je začutil potrebo po kmečki zavednosti. Začel je zborovati in na svojih taborih vzdigati glas za svoje pravice.

Danes dopoldne je bil v Petrovčah mogočen kmečki tabor. Ob pol 8 zjutraj je krenil skozi Celje sprevod konjenikov, kolesarjev in 8 okrašenih voz z godbo na čelu skozi Levec v Petrovče, kjer se je ob križišču državne ceste pridružil Savinjancom. Mogočen sprevod, v katerem je jездilo na lepih konjih 29 postavnih kmečkih fantov v narodnih nošah, nad 200 kolesarjev, 300 mož in žena, 16 okrašenih velikih voz, na katerih so prepevali slovenske narodne pesmi naši možje, fantje in dekleta, je ob vzklikanju in pozdravljanju ter ob taktu godbe iz Griž, krenil sprevod na Jelovškov travnik. Petrovče so bile danes slavostne. S hiš so plapolale zastave, na križišču in pred zboroviliščem sta stala slavaloka, gostom v pozdrav.

Ob pol 9 je bila na prostem sv. maša, ki jo je opravil mestni kaplan g. Babšek iz Celja. Med sv. mašo je imel kratak, toda lep in krepak nagovor, kjer je izpregovoril o lepoti kmečkega dela, o lepoti naše zemlje, ki je kakor vrč olja, ki vedno daje in nikoli ne neha. Lep je znak KZ: Obla, zemlja, ki jo obdeluje in ki daje sveto kruh, križ, trpljenje za težko delo, srce, vse iz ljubezni do naše rodne slovenske zemlje in klas, znamenje plačila.

Po sv. maši je bilo zborovanje, katerega se je udeležilo okoli 2000 ljudi. Zborovanje je začel poljski župan g. Pongrac Turnšek. Pozdravil je načelnika KZ g. Brodarja, okrajnega načelnika g. Hartmanna, podnačelnika KZ in ban. svetnika g. Jančevića iz Ormoža, banskega svetnika g. Kudara iz Griž, hmajarskega nadzornika g. inž. Dolinarja ter zastopnika KZ v Laškem g. Deželaka. Nato je izpregovoril g. Brodar, ki je v temperamentalnih besedah podal sliko gospodarskega položaja našega kmeta, poudaril njegove zahteve, ker danes, kljub temu, da skuša država na vse načine pomagati in zadnje čase celo uspešno pomaga, naš kmet še nima tiste zaščite, kot jo imajo drugi stanovi.

Prav je, da se da delavcu, kar mu gre, prav je, če so delavci zaščiteni, potrebno pa je tudi, da se zaščiti naš kmet. Mi manifestiramo za kmečke pravice, ob teh manifestacijah pa prosimo našo oblast, da naš kmečki stan podpre in mu pomaga čimprej, ker si bo le na ta način ohranila zaupanje našega kmečkega ljudstva. Za njim sta govorila še prišleki rojak in znani borec za kmečke pravice g. Jančević in g. Kuder iz Griž, ki je med drugim poudaril: Socialna pravičnost zahteva od nas, da poudarimo in zahtevamo, da se za kmečki stan, ki še ne uživa zaščite o zokonično zavarovanju, uvede splošno ljudsko zavarovanje. Beg s kmetov moramo ustaviti, toda ustaviti ga ne bomo z lepimi pripovedovanjem o lepoti kmečkega stanu, ne bomo ga ustavili s paradami, pesmijo in narodnimi nošami, ampak potrebna je korenita izprememba v korist kmetovse gotovosti, kaj mu bo dala bodočnost, da bo ostal na svoji kmeti. Kmet danes ne zasluži prav nič in malo dobi za svoje delo. Zato mu je nemogoče kaj prihraniti za stare dni, niti ne bo mogel dati svojim otrokom dote. Zato je beg s kmetov v tovarne nekaj naravnega. Drugi stanovi imajo že zdavnaj urejeno nezgodno in starostno zavarovanje, edino kmet mora biti na stara leta v nadlego svojem, ki še zdaleka ne morejo zadostiti svojim najnujnejšim obveznostim ter mora umirati brez vsake zdravniške pomoči. Ti in še težji problemi, ki vstajajo na dan, so tisti, ki režejo meso in kri našega kmeta. Zadnje dni razpošiljajo davčne uprave položnice za plačilo druge anuitete, ki se mora plačati takoj Priv. agr. banki kljub temu, da smo dobili zagotovilo, da se od nikogar ne bo zahtevalo plačilo anuitete, dokler ne bo sodišče rešilo prošnje za znižanje dolga. Ali bodo danes ti največji reveži, naši dolžniki, ki so živi udje našega kmečkega stanu, mogli plačati težke milijone, ko marsikje nimajo niti za sol, in kdo je kriv, da te in enake nesreče tarejo naš kmečki stan? Ali morda ne mi sami? Ali nismo podobni Pavlihi, ki si je mislil, da je mrtev, ko mu je svinja trgala meč in je dejal: »Ko bi bil živ, bi ti že pokazal.«

Na zborovanju je bila prebrana tudi tale

resolucija:

Kmetje, zbrani na kmečkem taboru v Petrovčah, prosimo ministra pravde, da izda vsem okrajnim sodiščem nalog, da v najkrajšem času v pospešenem tempu rešijo prošnje kmetov-dolžnikov po uredbi o likvidaciji dolgov za znižbo dolga, g. ministra financ pa, da izda Priv. agrarni banki in vsem davčnim upravam nalog, da ne terjajo plačila druge anuitete prej, dokler sodišča ne rešijo prošnje za znižanje dolga. Priv. agr. banka pa naj svojim upnikom redno dostavlja tudi obračune, da bo vsakdo natančno poučen o stanju svojega dolga.

Pregled olimpijskega dne

Z vsemi pravljalnimi, lahkoatletskimi in težkoatletskimi prireditvami so Sloveni dobro pokazali kako pojmujejo olimpijsko misel. Tudi v sportnem pogledu so se prireditev dosegle lepe uspehe. Naši sportniki zopet beležijo 3 nove jugoslovanske rekorde, med katerimi je prav gotovo Gorškovi rekord v teku na 800 m eden najlepši. V dveh lahkoatletskih dvobojih so slovenski lahkoatleti beležili dve leti zmagi. Reprezentanca Slovenije je premagala reprezentanco Julijske Benečije z eno točko razlike. Rezultat je bil 103:104 za našo reprezentanco. V drugem dvoboju pa so mladi odlični juniorji SK Planine odločno premagali svoje zagrebške tovariše — Maratonce v razmerju 20:50. Planina ima v svojih vrstah izborne mlade moči, ki obetajo najboljšo. Pripominjamo še, da slovenska reprezentanca napram Julijski Benečiji ni bila sestavljena najboljša. Tako se je močno poznalo, da manjkajo naši atleti v skoku v daljavo in da v skoku ob palici niso tekmovali naši najboljši tekmovalci. Med posameznimi rezultati, ki jih je dosegla slovenska reprezentanca napram Italijanom moramo predvsem omeniti nov jugoslovanski rekord, ki ga je postavil Emil Goršek v teku na 800 m. Nov čas 1:53,4 je za eno sekundo 1.1 boljši od starega rekorda. Podoba je, da ta naš odlični atlet še vedno ni dosegel svojega viška, in da smemo od njega še pričakovati. Tudi drugi naš tekač na 800 m Nabernik obeta najboljšo. V skoku v višino sta naša zastopnika precej odpevala. V teku na 5000 m je beležil zmago Italijan Burlo (15:53,8), zelo dobro se je pa držal mladi Srakar, ki obeta, da bo kmalu dobro zamenjal Krevsa in Bručana. V vseh sprinterskih disciplinah so bili Italijani mnogo boljši, dočim so pa naši tekači na srednjih progah Pleteršek in Skušek dvakrat premagala Italijane. Najboljši uspeh pa je naše zastopstvo doseglo v štafeti 4 krat 400 m. Ta točka je bila zadnja točka programa in z zmago v tem teku so naši tekači tudi premagali Italijane. Čas naših tekačev je bil 3:28,4, Italijanov pa 3:30,8. Povprečen čas vsakega našega tekača na 400 m je 52,1, kar je zelo dobro.

V popoldanskem dvoboju SK Planine in SK Maratona iz Zagreba smo med mladimi atleti Planine opazili izredne talente. Tako je v skoku v višino Lebinger Hinko z lahkoto preskočil 1,70 m. Tudi v drugih točkah, tako v metu krogla, teku na 100 m, teku na 1000 m, v metu kopja in štafetu teku 4 krat 100 m so bili mladi atleti Planine mnogo boljši, saj so skoraj v vseh točkah pobrali prvo in drugo mesto.

Med drugimi domačimi večeršnjimi dogodki moramo omeniti prvi nastop berlinskega nogometnega zastopstva. Reprezentanca Berlina je premagala Belgrajčane z rezultatom 3:2 (1:2). Gostje so oba zadnja gola zabili proti koncu igre po krivdi domače obrambe.

V kolesarski etapni dirki iz Solije v Belgrad

Hiapčevske navade

»Na Bledu je neki »grande hotel, ki deli in upošteva goste po narodnostih. Če govoril tuj jezik in ne slovenski, se ti osebe hotela klanja na vse načine in vrti okoli miže, če pa govoriš samo po »kranjsko«, te spoznajo, da si domač človek Slovenec in se za te ne zmenijo. Bil je primer, da je družba Slovenec ostala kot zadnja v kavarni, kjer običajno igra godba do 2.—3. ure po polnoči. Ker so gostje (inozemci) okoli 1 ure odšli na počitek, se godbi (inozemski) ni dalo za slovensko družbo več igрати. Spravila je svojo godalo in odšla, kljub temu, da je družba zahtevala od osebja, naj godba še igra. Če bi ostala v kavarni družba inozemcev, se to ne bi zgodilo... Znano je, da Slovenci na Bled ne zahajajo v velikem številu in to prav dostikrat zaradi opisanega postopanja. Mislimo, da je denar domačina-Slovenca ravno toliko vreden kot kakšnega inozemca. To naj upošteva na Bledu tisti, ki se čuti prizadetega.«

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Veter (smet, jakost)	Pada- vine m/m	Vrsta
Ljubljana	767,5	26,2	13,8	81	4	0
Maribor	766,7	22,5	13,3	80	7	N ₂
Zagreb	764,4	26,0	14,0	70	4	E ₂
Belgrad	765,9	25,0	9,0	80	2	0
Sarajevo	766,8	25,0	7,0	90	0	0
Vis	764,8	22,0	16,0	50	0	0
Split	767,7	28,0	17,0	70	0	ENE ₁
Kumbor	763,7	25,0	16,0	50	0	N ₂
Rab	764,9	24,0	17,0	80	2	0
Dubrovnik	763,8	24,0	15,0	70	0	E ₁

Vremenska napoved: Večinoma jasno, stanovitno in toplo vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od sobote do danes: V soboto je prevladovalo do 11.30 oblačno vreme. Ob 11.30 se je pričelo jasni in je bilo do 16.30 večinoma jasno. Ob 16.30 se je pričelo od severne strani naglo oblačiti, in je bilo do 17.40 popolnoma oblačno. Ob 17.55 je močno, nato pa v predvečer do 22 rahlo deževalo. Med 18 in 19 je močno gmelno. — V čeraj je nastopila v zgodnjih jutranjih urah gosta nizka megla, ki se je pričela ob 7.30 dvigati in se je do 8.40 zgubila. Do 9.10 je bilo oblačno, nato pa deloma oblačno in soparno vreme. Popoldne je bilo lepo sončno vreme, zvečer in ponoči pa večinoma jasno.

V soboto je padlo 2,8 mm dežja.

Najvišja temperatura v soboto 23,6.

Najnižja temperatura včeraj 14,0.

Koledar

Danes, ponedeljek: 20. junija: Silverij.

Torek, 21. junija: Alojzij.

Nočno službo imajo lekarnice: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kurali, Gosposvelska cesta 10; mr. Bohinec, Rimska cesta 31.

Obvestila

Opozarjamo na koncertni nastop ge. Osterc-Valjalo Marte, ki bo drevi ob 14.7 v veliki Filh. dvorani. Nastopi najbolj nadarjena gojenka g. prof. Janka Ravnika, ki absolvirata letos visoko šolo klavirskega oddelka drž. konservatorija v Ljubljani.

Jutri, v torek, dne 21. t. m., bo II. sklepna produkcija našega konservatorija, na kateri nastopijo gojenci ravnatelja Betetta, prof. Trostove (solopetje), dalje prof. Toneta Ravnika in prof. Zarnjkove (klavir), prof. Jana Slaisa in prof. Karla Rupla (violina), prof. Launa (klarineta), prof. Karasa (povznav) in komorne šole prof. Rupla. Podrobni spored jutri.

Prihodnji dve produkciji, to je zadnji, sta pa v sredo in petek. Začetek vsake produkcije ob 14.7 v veliki Filh. dvorani.

»Razstava izdelkov na poskusni ljudski šoli za Beligradom. Vse, ki se zanimajo za delo na poskusni ljudski šoli za Beligradom vabimo, da si ogledajo šolsko razstavo, ki bo odprta v ponedeljek, dne 20. t. m. od 15. ure ter v torek in sredo (21. in 22.) od 9.—12. in od 15.—19. ure. Vstop prost.

Umetnostno-zgodovinsko društvo priredi v sredo 22. junija ob četrta in 3 popoldne izlet v Ponikve, Dobropole in Zdensko vas. Sestanek na Kongresnem trgu. Zglasiti se je v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu do srede ob enajstih. Za nepriglašene se prostor ne jamči. Avtobus 25 din. Povabljeni vsi prijatelji umetnosti.

Javna produkcija glasbene šole »Sloga«. Slogina glasbena šola priredi prihodnji teden v torek, sredo in četrtek tri javne produkcije svojih gojencev. V torek nastopi šolski orkester, ki ga vodi g. G. Müller, v sredo, in četrtek pa nastopijo gojenci-solisti instrumentalnega in vokalnega oddelka. Produkcija se vrši v Pražakovi ulici in se prične vedno ob pol 18. uri. Vstopnine ni. Sloga vabi prijatelje in znance na udeležbo.

Javno zborovanje staršev, ki ga sklicuje Zveza društev Šola in dom v Ljubljani v sporazumu s stanovskimi organizacijami učitelstva in profesorstva, Slomškove družbe, krščansko šolo, Jugoslovansko žensko zvezo, Krščansko žensko zvezo in organizacijami brezposelnih učiteljev in profesorjev, se bo vršilo v torek ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. Namen zborovanja je, da izrazijo starši svoje stališče glede nastavitve učitelstva vseh strok, zapretila razredov na ljudskih šolah in glede nastavitve brezplačnih suplenov na srednjih šolah. Vabimo starše, da se udeležijo zborovanja v čim večjem številu.

Vpisovanje v ljudske šole in otroške vrte. Krajevni šolski odbor v Ljubljani objavlja, da bo vpisovanje otrok novincev dne 30. junija 1988 od 9 do 12.30 na vseh ljubljanskih ljudskih šolah. Za vse ostale pa istega dne popoldne od 15.—17. in dne 1. julija od 9.—12. V šolo se morajo vpisati vsi sposobni dečki in deklice, ki so dopolnili sedem let ali jih dopolnijo do konca tekočega koledarskega leta. Ako bo v šolah zadosti prostora, se bodo lahko vpisali v šolo tudi otroci z docela dopolnjenim šestim letom in to samo taki otroci, ki so telesno in duševno posebno razviti. Pri vpisu otrok novincev morajo starši predložiti krstni list otroka (ali družinsko knjižico) in spridevalo o cepljenih kozah. Dne 30. junija 1988 od 9.—12.30 bo tudi vpisovanje otrok v otroške vrte. Krajevni šolski odbor v Ljubljani opozarja starše, da vpisujejo v šolo vse svoje za šolo dorasle otroke, oziroma vse one svoje otroke, ki še niso izpolnili 8 letne šolske obveznosti in ki po četrtem razredu ljudske šole ne nadaljujejo šolanja v meščanski, srednji, strokovni šoli, ali ne gredo v obrt ali trgovino ter še niso dopolnili dečki 16. dekline pa 15. leta svoje starosti, sicer bodo starše, odnosno vzdrževalce otrok zadele kazenske posledice.

Obisk rojakov iz Amerike

Belgrad, 19. junija. AA. Jugoslovanski izseljenci, ki se pripeljejo iz USA in Kanade, prispo v Belgrad 23. t. m. Poseben odbor pripravlja ameriškim gostom priručnik sprejem. Odbor bo poskrbel tudi za to, da se bodo gosti čim prijetneje počutili v svoji stari domovini in čim bolj seznanili s svojimi rojaki. V ta namen priredi 25. t. m. na vrtu častniškega doma veselico, ki jo pripravljajo društvo ameriških študentov »Mihajlo Pupin«. Mladi ameriški študentje in študentke, člani tega društva, ki so pred tremi leti prišli v Jugoslavijo študirati na razne fakultete, se veselo prihodja izseljencev in si zelo prizadevajo, da bi veselica čim lepše potekla. Iz ljubezni do ameriških študentov gostov iz Amerike bodo na veselici sodelovali mnogi belgrajski pevci in gledališki igralci.

Razdivjane vode - večni bič Kitajske

Še danes, kakor pred 4000 leti, brez pomoči - Najboljši inženirji sveta ne vedo rešitve

Zemljevid kitajskega ozemlja ob Rumeni reki in reki Jangee. Črtkasto označeno ozemlje je ob večjih povodnjih pod vodo.

Ko prihajajo s Kitajskega poročila o neštetihih človeških žrtvah, ki so jih in ki jih morda še bodo zahtevale silne povodnji razdivjane Rumene reke, skoro podvomimo v ogromne številke teh žrtev, saj so za nas Evropejce res tako velike, da si jih težko predstavljamo. Kdor pa pozna zgodovino razbesnele Rumene reke, se ne bo več čudil takšnim poročilom, ker zanj niso več tako nenavadna. Tudi v prejšnjih časih so se dogajale tod ogromne povodnji, ki so terjale vedno nove žrtve med tistimi, ki niso imeli več dovolj časa, da bi rešili smrti v umazanih rumenih valovih. Hoangho, ki je sicer za Kitajce toliko daleč, saj jim tako rekoč pomaga obdelovati širna polja ob svojem srednjem in spodnjem toku s tem, da jih gnoji in dela silno rodovitna, pa je zanje tudi usodna reka, reka smrti. Zanje je bič, ki ga vihti nad njimi neznana sila in ki pred njenim udarcem, kadar zapre, sicer skušajo zbežati, pa se vrnejo spet nazaj, ko je nevarnost prešla. Navezan je kitajski kmet na to zemljo in se ne da prepoditi z nje, saj mu daje tudi življenje. Dražja pa mu je še zato, ker ga veže nanjo tudi toliko grobov...

Mož, ki je začasno ukrotil besnečo Hoangho

Po sedanjih poročilih pa ne divjajo strahotne povodnji samo ob Rumeni reki Hoangho, pač pa tudi ob drugih večjih kitajskih rekah. Dosti ne zaostajajo pri tem divjanju reke Jangee, Hwai in umetno speljani Cesarjev prekop. Rumena reka — najhujši bič Kitajske že od nekdanih časov. Ničesar bolj ne potrjuje tega dejstva, kot to, da je leta 2278 pred Kr., torej več kot pred štirimi tisočletji odstopil takratni kitajski cesar prestol nekemu inženirju, v znak hvaležnosti, da se mu je posrečilo vsaj deloma ukrotiti besneče valove Hoangho-a z zgraditvijo ogromnih nasipov. Ta inženir-cesar se je imenoval Yü. Pravijo, da ni bil kot cesar nič manj moder, kakor pa se je izkazal modrega kot inženir. Postal je oče velike kitajske dinastije, ki je za Kitajsko naredila veliko dobrega. Cesar Yü je ukrotil Rumeno reko, da je mirovala celo poldrugo tisočletje.

Voda, ki se naveliča struge

V sedmem stoletju pred Kr., si je Hoangho poiskala v svojem toku drugo strugo. Pri Kajfengu je bila nenadoma ubrala drugam, kakor da bi se bila naveličala večne prejšnje poti. Tudi samo od Kajfenga do morja je njena struga bila dolga okoli 800 kilometrov. Tik pred svojim izlivom pa se je vrnila nazaj v svoje prejšnje korito, kakor da ni hotela da bi Rumeno morje izgubilo svoje ime. Tekla je takrat nad današnjim Tien-cinom. V naslednjih tisočletjih do 12. stoletja je ta muhasta Hoangho še dvakrat izmenjala svojo pot,

vselej pa bolj severno, kot pa poteka danes njena struga. Med 12. in 15. stoletjem pa si je pri Kajfengu poiskala spet bolj južno smer do Rumene zaliva, prav blizu ob izlivu reke Jangee. V teh treh stoletjih je obdržala sicer svoje prejšnje ustje, v svojem spodnjem toku pa jo je še večkrat mahnila s prejšnje poti drugam. Ob strahotnih povodnjih leta 1853, ki jih morda podobnih tudi na Kitajskem še ni bilo, pa si je izkopala strugo, po kateri teče še danes.

Človek se nehote vpraša,

kaj prav za prav povzroča tako strahovito katastrofo

Tudi na to vprašanje je težko odgovoriti že zato, ker nimamo pravih pojmov o tem, kolikšna je Kitajska zemlja in kakšne so njene reke. Da si ustvarimo vsaj približno predstavlo o njih, jih moramo primerjati s tistimi, ki so nam pač najbolj znane. Morda malo povemo, če rečemo, da je Rumena reka dolga 5100 km. Morda še manj, če pravimo, da je to približno ena tretjina dolžine vse severne, srednje in južne Amerike. Bolje bo, če rečemo, da bi morala biti naša Sava od izvira do Belgrada še pet in polkrat dalja, da bi bila njena dolžina enaka dolžina Hoangho-a. Porečje te ogromne vode pa je približno trikrat tolikšno, kot je n. pr. sedanja Nemčija.

Usodo pokrajini in s tem v veliki meri usodo precejšnjega dela Kitajske pa ne odloča ta reka zaradi svoje dolžine in tudi ne zaradi množine vode, pač pa zaradi rodovitne zemlje, ki jo nosi s seboj, zaradi rumene publice. Hoangho je največja »publika« reka na zemlji. Izvira 4000 m visoko v bližini pogorja Marco-Polo v severovzhodnem Tibetu. Že v svojem gornjem toku, si je Rumena reka zaslužila svoje ime. Že v prvi severozahodni kitajski pokrajini Kansu. Pritoki, ki hite od vseh strani, tibetanskih višin, ji prinašajo toliko finega peska in blata, da je njena voda že tam čisto rumena in da ima že tam isto ime kot v svojem spodnjem toku. Ob normalnem vodnem stanju ima ta voda v svojem srednjem toku že 10 odstotkov rumene publice v sebi. Ob večjih poplavih naraste ta odstotek primerno rodovitne prsti celo na 50 odstotkov. Tako je voda Rumene reke ob povodnjih že bolj

podobna drobni rumeni kaši

Ni čudno, če ima ta deroča masa tolikšno moč, da podira ogromne jezove in nasipe, ki jih je v svojo obrambo pred besnečim elementom zgradila prešlabotna človeška roka. In ko padejo ti nasipi, je na mah pod vodo na deset in desettisoče kvadratnih kilometrov. Ob tem, za one kraje res ne

kakšnem »vesoljnem« polopu, je tako malo časa za rešitev in zato toliko žrtev.

Ob vsaki povodnji narava sama poskrbi, da ne bi zemlja, ta velika in rodovitna kitajska zemlja, opešala. Umni, čeprav tako silno kruti »poljedelec« Hoangho, ve, da Kitajska potrebuje rodovitno zemljo, ko se je na njej nagnetilo toliko ljudi, in jo zato brez ozira na velike človeške žrtve, gnoji neprestano, vsako leto, v večji ali manjši meri. Za svoje obilnejše delo zahteva tudi več žrtv...

Svojo publiho pa ne odlaga voda le po širnih poljih, to je le ob povodnjih. Ob navadnih razmerah jo odkladi največ v samem rečnem koritu. S tem pa ustvarja drugo nevarnost povodnji. Človek je prisiljen preprečevati, da bi struga tako sama postajala bolj plitva in mora odloženo rodovito blato v nevarnih mestih odstraniti ali pa graditi mogočne nasipe, da mu voda nepričakovano ne vdre na njegova, že mnogo obetajoča polja. Pri Kajfengu Rumena reka nima več toliko padea in moči, da bi odnesla naprej proti morju, kar je nagrabila v visokem Tibetu. Zato je nevarnost povodnji prav od tod naprej vedno večja. Zaradi neprestanega odlaganja rečnega blata je danes na več krajih površina vode v strugi že precej večja, kot pa svet onstran skrbno zgrajenih nasipov.

Ob vsaki večji povodnji je prebivalstvo v neprestanem strahu, kdaj bo Rumena reka podrla nasipe in se na široko razlila po vsej nižini daleč proč od struge. Posebno trepet pred veliko katastrofo ljudstvo, ki biva ob onih nižinah, kjer se pozna še nekdanja struga te neukrotene vode, kajti kdo ve, če ne bo reka ubrala naenkrat spet svojo staro, nekdanjo pot in bodo ljudje prisiljeni pustiti svoje sedanje domove in bogate nasade, ter si poiskati novih. Pri Cengcau in Kajfengu je celo dno Rumene reke do 1 m višje kot ostala nižinska pokrajina ob njej, površina vode v strugi pa 8 do 10 m višja od okoliške ravnine. Tako pa ni samo ob Hoangho, pač pa tudi pri reki Jangee, vsaj v njenem spodnjem toku. Kadar divja v vzhodnem Kitajskem morju tajfun — dostikrat tudi ta ne prizanaša — nekako zapre izliv reke Jangee in se rečna voda na široko različe preko nasipov. Te povodnji niso nič manjše, če ne še dosti strahotnejše kot ob Rumeni reki.

Leta 1931. je bilo

leto strahote za kitajski narod

Vse se je zaklelo proti njemu: Rumena reka, Jangee, Hwai in cesarski prekop. Voda je tedaj pokrivala toliko ozemlja, da si to mi mali Evropeji, ki živimo v tako ozkih mejah, komaj predstavljamo. — Tisto poročilo kitajskega narodno-obrambene odbora pravi, da je bilo tedaj 16 kitajskih pokrajin prizadetih po povodnji. 50 milijonov ljudi je ostalo brez strehe, samo med Vuhung in Nankingom je bilo uničenih 200.000 jutrov bogatih rižnih nasadov, cele kilometre železniške proge je bilo odtrgane in odnešene, na tisoče hiš v Nankingu in Hanku popolnoma raztrganih. Razpenjeni valovi so nosili s seboj deset in desettisoče človeških trupel. Kitajci so uradno ocenili število smrtnih žrtv na 56.000 — Prav v teh dneh pa poročajo s Kitajskega, da bodo vode dosegle prav v kratkem ono višino, ki so jo od vseh časov zabeležili kot največjo. Tako se utegne četi letnici 1931 pridružiti nič manj črna 1938.

Danes je Kitajska še prav tako

brez pomoči

proti tem strahotnim povodnjim silnih tibetanskih voda, kakor je bila pred 4000 leti, preden je stopil na prestol omenjeni cesar — inženir Yü. Njega so Kitajci postavili za cesarja, ker se jim je zdelo verjetno, da jih bo rešil neprestanega strahu pred vodnimi katastrofami. In res jih je z zgraditvijo velikanskih nasipov ob vodah, za nekaj časa rešil. Toda le za nekaj borih stoletij. Delo človeških rok pa se je izkazalo za preslabotno in je ob prvi večji preizkušnji odpovedalo neugnanemu vodnemu elementu. In danes, po 4000 letih, Kitajci niso še nič bolj varni pred povodnjimi kot takrat. Milijone in milijone so žrtvovali kitajske vlade vseh časov, da bi ukrotile svoje vode in zlomile večni bič nad Kitajsko. Vse je bilo kot kaplja v morje. Najboljše inženirje sveta so Kitajci poklicali na pomoč. Pa vendar niso mogli najti niti teoretične rešitve. Na vsesedanj po teoretična rešitev še vedno ne pomeni ničesar. Kdo ve namreč, če se bo človeku, najboljšemu inženirju, kdaj posrečilo uresničiti v teh neznanih, tako rekoč neskončnih daljavah Kitajske, še tako dobro in mojstrsko izdelan načrt? Morda bodo minila še nova tisočletja, pa tibetanske vode, ki se pode na vzhod, ne bodo pospravljale še nič manj skromno smrtno žrtev med kitajskim narodom, kot so jo pred 4000 leti in kot jo še danes.

V šoli ga je pojedla kača

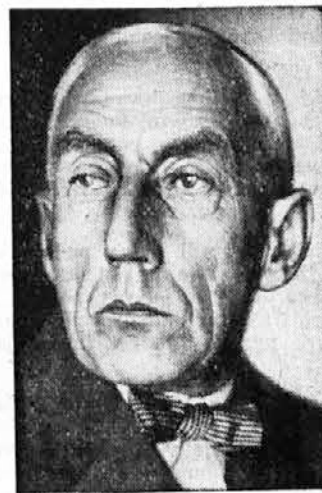
Mali Gunga Sikh, iz vasi Bergado blizu Besa hampora v Indiji, je šel prvič v šolo. Ko mu je učitelj rekel naj vstane, ga deček ni hotel ubogati, ker je bil naučen in prepričan, da se sme ubogati le očeta.

Da bi ga kaznoval, ga je učitelj zaprl v drvarnico, ki so jo imenovali tudi »sobo kazni«.

Gunga je ves čas na vse grlo vpil, toda »soba kazni« je bila daleč od razreda in poleg tega je učitelj pozabil, da ga je zaprl.

Ko se je že zmrčilo in dečka je ni bilo od nikoder, je šel oče v šolo. Ko je vprašal učitelja, mu je ta vse razložil kako in kaj. No, in nato sta šla proti drvarnici, da bi osvobodila uboga Gunga, ki se je za svoj mali pregrešek dolgo pokoril.

Odprta vrata in pokličeta dečka. Toda nobena odgovora. Mogoče je pa pobegnil skozi okno. Vse naokoli natančno preiščeta, a ne sluha ne duha o njem. Vrneta se nazaj in zagledata v »sobi kazni« na tleh raztrgano Gungovo obleko. Oba sta se neznansko prestrašila. Kaj se je zgodilo? Zapazila sta udavovo sled. Torej kača ga je odnesla. Hitro tečeta po sledi proti gozdiču, in res zagledata pri grmu spečega udava. Razjarjen oče ubije udava in mu z nožem razpara trebuh. Res je bil notri ubogi sinček, ki je še dihal, a je imel vse ude polomljene. Ubogo telesce jadrno odnese v bolnišnico, toda bilo je že prepozno.

Deset let je poteklo, odkar se je v bližini severnega tečaja smrtno ponesrečil slavn polarni raziskovalec Roald Amundsen, ko je šel s posebnim letalom na pomoč ponesrečenemu italijanskemu generalu Nobilu in njegovim tovarišem.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 20. junija: 12.00 Vojaške godbe igrajo (plošče) — 12.45 Poročila — 13.30 Razni pevski zbori (plošče) — 14. Napovedi — 15. Pester spored Rad. orkestra — 15.40 50 let obrtnega kolstva v Ljubljani (inž. arh. Rado Kregar) — 19. Napovedi, poročila — 19.30 Načrt: Marin Držić, največji dubrovniški komediograf (Marinka Poljanec, Ljiljana Zubič) — 19.50 Zanimivosti — 20. Koncert Rad. orkestra — 21.15 Poročilo iz Prage, koncert simf. glasbe iz 17. in 18. stol. Izvaja češka filharmonija, dirigent Karel B. Jiráček vmes okrog — 21.55 Napovedi, poročila.

Drugi programi

Ponedeljek, 20. junija: Belgrad-Zagreb: 20. Gledališki prenos — Praga: 20.45 Sonate, 31.15 Sinf. glasba iz 17. in 18. stol. — 22.15 Plesna glasba — 20.45 Sinf. koncert — Budimpešta: 19.35 Plesna glasba, 20.45 Cig. orkester, 21.50 Sinf. koncert, 22.25 Jazz — Trst-Milan: 21.10 Zab. program, 22.30 Klavir — Rim-Bar: 17.15 Bariton, 21.10 Igra, 21.30 Sinf. koncert iz bazilike — Dunaj: 19.10 Schubertov godalni kvartet, 20. Zabav. koncert, 22.30 Orkester in zbor, 24. Petra glasba — Berlin: 20. Verdijeva opera »Ples v maskah« — Königsberg: 19.55 Operne in operetne averture — Hamburg: 19.10 Korčulnice — Lipsko: 20. Glasbene novosti — Köln: 20. Mandoline, 21. Sodobna glasba.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Mož je na videz docela brez namena čakal na kako znamenje soglasnosti. Don Luis je razumel nekaj o dobri postrežbi. Hišnik stare šole je bil pri sedanjih razbrzdanih razmerah redkost. Vzdignil je roko in z gibom pritrdil, potem pa jo je spet spustil, da bi prejel kozarec.

Hišnik je odšel. Ko se je obrnil, da bi nalahko zaprl vrata, je videl, kako sedi gost ves zaspan pri mizi in opira nos na rob kozarca, kakor plitvi kljun. V njegovih očeh je bral izraz velikega ugodja.

Don Luis je popil zadnji požirek breskovega cveta in se zagledal v ogenj. Zdelo se je, da se je njegovo telo pod ledji razblijalo v nič. Prevzel ga je eden tistih lepih trenutkov, ko postaja zavist močnejša in predstavljanje razločnejše. Markizu se je zdelo, da so ga same oči. Ne da bi premaknil glavo, je jadralski pogledom po prostoru. Veselo je romal z očmi od kosa do kosa, nazadnje so mu obvisle na predmetu, ki ga je pozabila mlada žena.

To je bila mlada Maria. Zena jo je hotela iz kočije nesti v svojo sobo. Don Luis je v svojem zamagljenem stanju samogibno segel po njej. Danes jo je prvič natančno ogledoval in sanjari.

Podoba je bila zelo stara. Na njej se je odražalo več zgodovinskih slogov, ki so bili jasno in tudi po času natančno ločeni drug od drugega.

Don Luis je obračal hišico, v kateri je stala podoba. To ohlišje je bilo zatrdno staro bizantinsko. Kak gotski umetnik ne bi bil nikdar prišel na široke plitve loke v stropu, in kako pravilno kupolo v malem je izoblikoval iz čudovitega pokrivala, katero je nosila Devica. In vrh njega še nebesni svod z zvezdami. Don Luis je zamrmral in pognil iz žepa priročno lečo.

Podoba ni bila velika. Toda ker je stala pred nočnim ozadjem, ji je dajalo neskončno dostojanstvenost. S spojitvijo sepije kobalta in temne črtnice je umetnik znal pričarati pred oko tisto živo nebesno sinjino poletnih večerov, ki človeku vodi oko skozi širni svod iz zemeljskega prostora do mlečnega soja zvezd v globini. Čez sinjino je ležal rob zlatih zvezd, kakor bližnji in daljni vozli z zmečkani mreži. V vršiču kupole je don Luis zadovoljno prepoznal ozvezdje Device. Ogledal si ga je pogloblje in ugotovil, da je pri njem

6 umetnik uporabljal čisto malo srebra, tako da ni bila svetloba zvezd prerumena.

Iz morja zvezd je plulo proti njemu obličje Device, a čudno zaupnim izrazom. Bilo je, kakor da ga je že videl v življenju — ali pa je to bil le kosček splošno človeškega spomina, nekaj kar je človek doživel v tako zgodnjem detinjstvu, morda iz obraza lastne matere, da mu je potem izgnilo iz zavednega spomina. Svetle obrvi, široko razprte oči, malce zavahane nozdrvi in starinski smehljaj, v vsem tem je bilo nekaj zagonetnega.

Don Luis se je zdaj z večjo pozornostjo obrnil na togo, z dragulji posejano obleko na kipu. Obleka je bila polna drobnih barvitih drobec kamenja, tu pa tam se je lesketal draguljasti vložek. Šivi so bili pokriti z drobnimi biseri. Zlat vzorec, podoban papirasti rastlini je dajal obleki nekaj razkošnega. To je mozaik florentinskega dela iz časov pred velikimi vojvodi, iz zgodnje medicinske dobe. Obleka je bila pripeta na podobico z drobnimi gladkimi srebrnimi žicami. Bila je nova obleka, ki jo je pobožen lastnik pred davnimi časi podaril Marii. V valujočih gubah je obdajala podobo in se spodaj širila v togo, podraguljeno krilo, kakršno so nosile srednjeveške kraljice. Obleka je s tal precej od kipa, kakor plašč viteškega glasnika. Na upogibni roki je mirno spalo Dete.

Don Luis je pri pogledu Nanj najprej mislil na Dionisa, ki leži Apolonu na roki. Potem pa, ko je pogledal vdrgo natančneje, in je bil njegov pogled skoraj malo boječ, ker je bilo vse tako živo, je videl, da je Dete na roki Matere le preveč prisrčno in prenežno za take poganske predstave. Ni bilo dvoma, čeprav bi bil morda markiz rajši videl drugače, da je to bil Kristus na Marijinih prsih. Kip je moral biti narejen v Aleksandriji pred neskončnimi leti. Samo kristjan, ki se je rodil še pogani, je mogel narediti kaj takega. To je bil kak egiptovski Grk, izvoljen umetnik, ki je znal iz starih svetih podob in iz človeškega bitja ustvariti nekaj novega. Nekaj starega, kar je bilo hkratu novo.

V Carigradu je morala biti ta omarica s kipom samo del kakega kriptihona. Še zdaj je bilo moči videti, da je bila njena desna stran nekdanj prej prigradjena k nečemu drugemu.

Don Luis je postavil podobo nazaj na mizo. Pozlačeni sončni žarki, ta skoraj cesarska sončna krona nad glavjo Device — to je s tisoč glasovi pričalo o Carigradu.

Markiz se je nagnil nazaj in si v domišljiji slikal še oba manjkajoča dela:

V sredi Bog Oče, neskončno vzvišen, na eni strani se mu spušča iz oblakov golob, na drugi strani pa malo ohlišje, ki ga je držal On v svoji roki. Tako bi bil triptihon spet popoln, kako brez napora ga je spet obnovil.

Toda ali je to bilo sploh potrebno. Saj je omarica v njegovih rokah tudi sama utelešala vso sveto Trojico. Sveti Duh, od katerega

je spočela Marija, ali ga ni bilo moči čutiti iz tega, da je božji in človekov Sin ležal v Marijinih rokah? In Oče sam? Ta je bil tudi duh nujno, neviden kakor vedno, a vseeno stvarnik vsega.

Kako veliko, kako vse obsežno je bilo malo znamenje, ki ga je lahko držal v eni roki.

Don Luisa je za trenutek prevzela vsega ponižnost. Bil je blizu pobožnosti, tako blizu, kakor je bil mogel. Potem ga je utrdil njegov človeški ponos, razum in bogoslovsko znanje sta se mu v možganih posmehnila ob misli, da je od nekdanjega arijskega trojnega oltarja ostal samo ta kos. Drugih dveh kril tako ni bilo treba. Treba je bilo samo katoliškega znamenja, ki tako vsebuje vse bistveno.

Toda ali je bila podoba z umetniškega stališa res tako popolna? Nanizani vložki iz bisernice pri nogah Device so vsebovali nekaj prav igrakastega. To je moralo biti iz leta sedemnajstega, nič pozneje. Ne, ne: če je človek zatislil oči, je tudi tu spet videl, kako so zreali zvezdno nebo. Sedemnajst stoletij skupaj je torej moglo ustvariti nekaj popolnega.

Don Luis je tej umetnosti zase izkazal največje čestitke, ki ga je mogel: pognil je iz telovnika zlato škaltjico, sprožil pokrovček, nekam pozdravljalje tlesnil s prsti in vzel velik ščepec iz škaltjice.

Ko je kihnil, se je služabnik, ki je vprav stopil tako silovito prestrašil, da se je moral markiz zasmejati. Tako ni moglo več iti naprej, da bi se ga vsi ljudje bal! Torej je markiz želel dober večer, in povprašal to in ono o gradu.

Topla voda v srebrni skledi je bila nadvse osvežujoča, zlasti če si je človek snel lasuljo in ovratnico ter se dal po obrbiti lobanji gladiti s toplo vodo. Med tem, ko ga je služabnik umival, je Don Luis držal roke mirno v vodi. Privzelo so mu svežo škaltjico ovratnico in konce okrog vratu skrbno pognili iz za srajce. Na glavo je dobil večjo zloženjo lasuljo. Potem so mu na robove vilji za dober dih verheninega cveta, skrbno, skoraj zaskrbljeno so mu prerahljali blazine, na katerih je počivala bolna noga. Vse to je delal hišnik sam in samec. Markiz se je čutil kakor doma in je bil kar pripravljen za večerjo.

Služabnik je vrgel nekaj čokov na ogenj, potem je potisnil pred dona Luisa mizo in skrbno pazil na obvezano nogo. Pripravil je za dva človeka. Prt je bil gladek kakor slonovina, luč sveče skrbno pritrjena, posodje ni bilo samo dobro, marveč izrazito valjivo.

Don Luis si je mislil: »Ko se bo ustavil pred mano višji kuhar s pladnjem, potem bom verjel, da me ni gospod de Besance poslal v dvore svojih dedov samo iz domotožja kot svojega namestnika.«

Hišnik je med tem prižgal majhno svetilko, posodo z ogljem in dejal, da ekselencia lahko začne, če izvoli priti gospa.

»Naj jo pokličete,« je dejal markiz.